

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום חמישי ט' בחשוון תשע"ז

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

נזיר - ס"א

1. נסתפק רמי בר חמא האם כל ארבעת התגלחות הם מצוה, או שהתגלחת עבור הנזירות הטומאה היא רק להעביר השיער שגדל בטומאתו - ולפ"ז יגלח בסם. מנין פשוט?
 רבא פשט - מברייתא זו, ומגלח ארבע תגלחות ומכך שלא שנינו 'שלוש' משמע שהיא גם תגלחת מצוה, ויגלח בתער.
2. משנה - הכותים [עכו"ם] אין להם נזירות, ואם נדרו, אינם אסורים. נשים ועבדים יש להן נזירות. עוד שנינו: חומר בנשים מבעבדים, שהוא כופה את עבדו ואינו כופה את אשתו. מה המקור לכותים ולעבדים?
 א. עכו"ם - 'דבר אל בני ישראל' - ולא לעובדי כוכבים, [ולקמן יובא לימוד אחר].
 ב. עבדים - 'ואמרת אליהם' - לרבות את העבדים.
 הטעם שלא לומדים עבדים מהכלל ש'כל מצוה שהאשה חייבת בה - עבד חייב בה' - כיון שהיה הו"א: 'לאסור איסור על נפשו', במי שנפשו קנויה לו, יצא עבד שאין נפשו קנויה לו. לכן צריך לימוד שחל עליו נזירות.
3. כיצד אמרו ש'בני ישראל' ממעט לגמרי עכו"ם, הרי לגבי ערכין דרשו 'בני ישראל' מעריכין ואין העכו"ם מעריכין, ומ"מ מ'איש' למדו שאפשר להעריך עכו"ם, א"כ אף בנזירות נדרוש מ'איש' שעכו"ם יהיו שייכים באופן מסוים?
 א. בנזירות אי אפשר לרבות עכו"ם מ'איש' כיון שנתמעטו מ'לאביו ולאמו לא יטמא' יצא עובד כוכבים שאין לו אב. והקשו - לענין מה אין לו אב: אין לומר לענין ירושה כיון שהרי אמר ר' יוחנן: עכו"ם יורש את אביו דבר תורה, שנאמר: 'כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר', אלא שאינו מוזהר על כיבוד אביו, וקשה וכי כתוב שרק לאביו שחייב לכבדו לא יטמא?
 ב. אלא - 'לאביו ולאמו לא יטמא' נזירות שייכת רק במי שיש לו טומאה, יצא עכו"ם שאין לו טומאה.
 מנין שאין לו טומאה - להו"א - מהנאמר לגבי טומאת מקדש 'ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל' משמע דווקא במי שיש לו קהל, יצא עכו"ם שאין לו קהל. ונדחה - יתכן שכרת עכו"ם אינו מתחייב בביאתו למקדש, אך מקבל טומאה ממת.
 אלא - 'והזה הטהור על הטמא' מי שאין לו טהרה אין לו טומאה, ופרה אדומה היא רק לבני ישראל. [והוקשה טומאה לטהרה].
 ג. רב אחא ב"י - [ליישב תירוץ א'] כל שיש לו אב לענין שירש את עבדים הכנענים של אביו יש בו דיני טומאה של נזיר 'לאביו ולאמו לא יטמא'. ורק בישראל נאמר לגבי עבדים 'והתנחלתם... אותם לבניכם אחריכם'.
 ונדחה: א"כ גם לעבדים לא יהיה דין נזירות כיון שאינם יורשין ומורישין, ובמשנה למדנו שיש להם.
 ד. רבא - לגבי ערכין יש אפשרות לדרוש גם את המיעוט 'בני ישראל' שעכו"ם אינם מעריכין, וגם לדרוש את הריבוי 'איש' שעכו"ם נערכין. אבל לגבי נזירות אי אפשר לומר ש'בני ישראל' ימעט עכו"ם שאינם נוזרין ומביאין קרבן, ו'איש' ירבה אותם לשאר דיני נזירות, כיון - שלמעטם מקרבן כבר נלמד ממקום אחר - שלמדנו: עכו"ם מתנדבים קורבנות ו'לעולה' ממעט קורבנות נזירות. ולכן יש לומר ש'בני ישראל' ממעטם לגמרי.
4. אלו אפשרויות הגמרא הציעה לדחות את יישובו של רבא?
 א. נדרוש 'בני ישראל' למעט עכו"ם מנזירות עולם, ו'איש' מרבה עכו"ם לנזירות רגילה.
 תירץ ר' יוחנן - הפרשה שם אינה עוסקת בנזיר עולם.
 ב. נדרוש 'בני ישראל' למעט שעכו"ם אינם מדירין בניהם בנזיר, ו'איש' לרבות עכו"ם לנזירות לעצמם.
 ותירצו: הרי רבי יוחנן אמר שאב מזיר את בנו זה הלכה למשה מסיני.
 ג. נדרוש 'בני ישראל' למעט עכו"ם שאינם מגלחין על מעות נזירות אביהן, ואיש' לרבות עכו"ם שיש להם דין נזירות. ותירצו: מגלח על מעות אביו זה הלכה למשה מסיני.